

שם המרצה: ד"ר בועז שלגי

שם הקורס: מחזרה כפייתית לאינטרסובייקטיביות

קוד קורס: 60-040-01

סוג הקורס: בחירה

שנת לימודים: תשע"ט סמסטר: ב' היקף שעות: 2 ש"ס.

א. מטרת הקורס:

התלמידים יכירו לעומק את מושג החזרה הכפייתית, את גלגוליו השונים בפסיכואנליזה ואת התצורות השונות שקיבל לאורך השנים. התלמידים יחשפו לאתגר התיאורטי והקליני שמושג זה יוצר, בהיותו, מחד, דן את האדם לחזור שוב ושוב על דפוסיו הפתולוגיים, ומאידך, מהווה פתח לשינוי ולתקווה.

בהמשך, התלמידים יכירו את מושגי היסוד של החשיבה האינטרסובייקטיבית בפסיכואנליזה, ואת העקרונות התיאורטיים והקליניים העומדים בבסיסה. מתוך כך, יעסוק הקורס באופן שבו גישה זו מציעה אופן התמודדות ייחודי ומקיף עם מנגנון החזרה הכפייתית.

ב. תיאור הקורס:

הקורס יעסוק במנגנון החזרה הכפייתית כפי שהומשג לאורך השנים בתפישות הפסיכואנליטיות השונות. תיבחן הדרך שבה מושג זה מהווה בו זמנית מנגנון פתולוגי המשחזר שוב ושוב את הדינאמיקות הקשות ביותר של האדם, ומאידך, טומן בחובו גם סיכוי לשינוי. מנגנון זה, כפי שנראה בקורס, הוא תוצאה ישירה של העובדה הנפשית הכואבת על-פיה, כאשר הנפש עוברת טראומה – כאירוע, כתהליך התפתחותי או אפילו מתוך מפגש עם פנטזיה בלתי-נסבלת - נוצרים בה חלקים דיסוציאטיביים, שלא ניתן לגעת בהם, לחוות אותם. חלקים אלה, מחד, מודרים מנפש האדם, אך, מאידך, האדם מרגיש שהוא חייב לחזור אליהם על-מנת "לקחת אותם פנימה", כלשונו של עמנואל גנט, לאסוף אותם אל תוך נפשו, ובכך לרפא את הפגיעה והפצע המקורי. הם הופכים לרוח רפאים רודפת, חזרתית, המחכה לחזור לחיים אך לא מאפשרת חיים כלשהם. הקורס יבחן את תרומתה של הגישה האינטרסובייקטיבית/התייחסותית בפסיכואנליזה להתמודדות עם האתגר הטיפולי העצום שמנגנון זה מציב לפנינו. עקרונות היסוד של גישה זו הם התנועה הנפשית בין המטופל למטפל, בין עבר להווה, ובין ידוע ללא-ידוע. כך, גישה זו מציעה אפשרות לחזור אל אותם חלקים דיסוציאטיביים באופן אחר, שונה, מתוך תנועה ולא מתוך קפיאה, ביחד ולא בבדידות, ולכן, לא כהגעה חזרתית, אלא כהגעה מחודשת – The present moment of the past (בלשונו של אוגדן) או Authentically remembered past, (בלשונו של ברומברג). בעשותה כך, טמונה בגישה זו האפשרות לשחרר את המטופל מסיוט מתמשך ולחדש את יכולת הצמיחה וההתפתחות שלו.

מהלך השיעורים: השיעורים יועברו כהרצאות פרונטליות משולבות בקריאה מונחית של המאמרים הנלמדים בקורס.

תכנית ההוראה:

שיעור ראשון: נושא השיעור: מהעברה לכפיית חזרה – המשגותיו של פרויד.

חומר הקריאה: פרויד, ז. (1914). היזכרות, חזרה ועיבוד. בתוך: הטיפול הפסיכואנליטי. תל-אביב, עם-עובד, 2002, עמ' 114-119.

שיעור שני: נושא השיעור: "המעגל הנירוטי" והפרשנות הקלאסית.

חומר הקריאה:

Strachey, J., (1934): The Nature of the Therapeutic Action of Psychoanalysis.
.International Journal of Psychoanalysis, 15, 127-159

שיעור שלישי: נושא השיעור: בעיית השחזור והפלטפורמה החסרה.

חומר הקריאה:

Mitchell, S.A., (1997): Ch. 2: The Therapeutic Action: A New Look. In: Influence and
.Autonomy in Psychoanalysis. pp. 33-62

שיעור רביעי: נושא השיעור: הפחד מאי-הידיעה.

חומר הקריאה: אוגדן, ת.ה.: "זיהוי שגוי והפחד מפני אי-ידיעה". בתוך: "הקצה הפרימיטיבי של החוויה". עמ'
158-144.

שיעור חמישי ושישי: נושא השיעור: שחזור כפוטנציאל לשינוי.

חומר הקריאה:

Russell, P.L., (1998): The Role of Paradox in Repetition Compulsion. In: Teicholtz, j.,
and Kriegman, D., (Eds): Trauma, Repetition and Affective Regulation: The Work of
.Paul Russell

שיעור שביעי ושמניני: נושא השיעור: "ידיעה התייחסותית משותפת", רגעי-עכשיו ורגעי-מפגש.

חומר הקריאה:

Stern, D.N., at all: Non-interpretive Mechanisms in Psychoanalytic Therapy: The 'Something More' Than Interpretation. *International Journal of Psychoanalysis*, 79, 903-921.

שיעור תשיעי ועשירי: נושא השיעור: פחד מהתמוטטות, רגרסיה ועצמי אמיתי.

חומר הקריאה: ויניקוט, ד.וו. (1963): פחד מהתמוטטות. בתוך: עצמי אמיתי, עצמי כוזב. תל-אביב, עם-עובד, 2009, עמ' 287-300.

שיעור אחד-עשר ושנים-עשר: נושא השיעור: האופן שבו המטפל והמטופל הולכים יחד אל חלקיו הבלתי-נסבלים של המטופל:

חומר הקריאה:

Bromberg, P. (2006): One Need Not Be a House to Be Haunted. In: *Awakening the Dreamer*. pp. 153 – 173

שיעור שלושה עשר: נושא השיעור: סיכום: המפגש האינטרסובייקטיבי עם הדיסוציאציה וכפיית החזרה.

ג. דרישות קדם: אין

ד. חובות / דרישות / מטלות: התלמידים ידרשו לכתוב עבודה בסיום הקורס

ה. מרכיבי הציון הסופי : עבודה מסכמת-100%

ו. רשימת קריאה:

פרויד, ז. (1914). היזכרות, חזרה ועיבוד. בתוך: הטיפול הפסיכואנליטי. תל-אביב, עם-עובד, 2002, עמ' 114-119.

Strachey, J., (1934): The Nature of the Therapeutic Action of Psychoanalysis. *International Journal of Psychoanalysis*, 15, 127-159

Mitchell, S.A., (1997): Ch. 2: The Therapeutic Action: A New Look. In: Influence and .Autonomy in Psychoanalysis. pp. 33-62

אוגדן, ת.ה.: "זיהוי שגוי והפחד מפני אי-ידיעה". בתוך: "הקצה הפרימיטיבי של החוויה". עמ' 144-158.

Russell, P.L., (1998): The Role of Paradox in Repetition Compulsion. In: Teicholtz, j., and Kriegman, D., (Eds): Trauma, Repetition and Affective Regulation: The Work of .Paul Russell

D.N., at all: Non-interpretive Mechanisms in Psychoanalytic Therapy: The 'Something More' Than Interpretation. International Journal of Psychoanalysis, 79, .903-921

חומר הקריאה: ויניקוט, ד.ו. (1963): פחד מהתמוטטות. בתוך: עצמי אמיתי, עצמי כוזב. תל-אביב, עם-עובד, 2009, עמ' 287-300.

Bromberg, P. (2006): One Need Not Be a House to Be Haunted. In: Awakening the Dreamer. pp. 15